

Załącznik
do Zarządzenia Nr 0050.1035.2012.VI
Prezydenta Miasta Jeleniej Góry
z dnia 05 grudnia 2012 r.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Jelenia Góra na lata 2013–2015

I. Wprowadzenie

Z badań EZOP (Epidemiologia Zaburzeń Psychiatrycznych i Dostępność Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej) przeprowadzonych przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego Państwowy Zakład Higieny w Warszawie wynika, że co czwarty Polak w wieku produkcyjnym doświadczał w swoim życiu zaburzeń psychicznych. Aż 12% Polaków doświadczyło zaburzeń związanych z alkoholem, ich liczbę można szacować na 3 mln, z czego uzależnieni stanowią ponad 600 tysięcy. Blisko 10% mieszkańców Polski (2,5 mln ludzi) cierpiało na zaburzenia nerwicowe, w tym fobie specyficzne, prawie milion Polaków cierpiało na zaburzenia afektywne (depresja, dystymia, mania). Badanie EZOP jest pierwszym w Polsce badaniem stanu zdrowia psychicznego Polaków zrealizowanym na próbie 10.000 respondentów w wieku 18-64 lat.

Strategię działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej określa Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego z dnia 28 grudnia 2010 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128).

Celami głównymi Programu są:

- 1) promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3) rozwój badań naukowych i systemu informacji z zakresu zdrowia psychicznego.

Program jest realizowany w latach 2011-2015.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz.1375 z późn. zm.) osobami z zaburzeniami psychicznymi są:

- 1) chorzy psychicznie (wykazujący zaburzenia psychotyczne),
- 2) upośledzeni umysłowo,
- 3) wykazujący inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń

zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi jest wykonywana w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza psychiatrycznej opieki zdrowotnej – w formie opieki doraźnej, ambulatoryjnej, dziennej, szpitalnej i środowiskowej oraz w domach opieki społecznej.

Psychiatryczna opieka zdrowotna w Jeleniej Górze finansowana jest z następujących źródeł:

- 1) Narodowego Funduszu Zdrowia – środki przeznaczone na świadczenia zdrowotne,
- 2) budżetu Miasta Jelenia Góra – środki przeznaczone głównie na zadania z zakresu pomocy społecznej i profilaktykę uzależnień,
- 3) środków własnych świadczeniodawców (podmioty działalności leczniczej).

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego nakłada na samorzady każdego szczebla odpowiednie zadania. Takie zadania zostały przypisane także samorządom gmin i niniejszy Program jest wypełnieniem jednego z tych zadań.

Program zawiera diagnozę aktualnego stanu zdrowotnego w Jeleniej Górze oraz cele polityki zdrowotnej Miasta w zakresie ochrony zdrowia psychicznego i propozycje planowanych działań w tym obszarze. Niniejszy Program wyznacza kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców Jeleniej Góry i zaspokojenia ich potrzeb zdrowotnych.

II. Diagnoza ochrony zdrowia psychicznego na terenie Miasta Jelenia Góra

II.1. Orzeczenia o niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych

W Polsce niepełnosprawność prawna była i jest orzekana przez różne instytucje i dla różnych celów. W ramach obowiązujących uregulowań prawnych obecnie obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa (regulowane odrębnymi ustawami), prowadzone przez różne instytucje, tj. dla celów rentowych – orzecznictwo rentowe prowadzone przez ZUS oraz dla celów pozarentowych – orzecznictwo prowadzone przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Wydane orzeczenia o niepełnosprawności nie są względem siebie równorzędne. Czasem elementy zawarte w posiadanym orzeczeniu nie są wystarczające dla uzyskania ulg

i świadczeń, o które osoba niepełnosprawna chce wystąpić i musi ona poddać się badaniom wymagany przez inny organ orzekający. Ten dualizm orzecznictwa powoduje brak podstaw do rzetelnej i wiarygodnej informacji o tym, ile osób w Polsce faktycznie posiada orzeczenie o niepełnosprawności prawnej.

Według danych GUS z 2002 r. liczbę niepełnosprawnych mieszkańców Jeleniej Góry szacowano na ponad 15.800 osób, co stanowiło ok. 18% ogółu mieszkańców miasta.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jeleniej Górze w roku 2011 wydał mieszkańcom Jeleniej Góry 1.953 orzeczeń o niepełnosprawności. Wśród nich osoby z zaburzeniami psychicznymi stanowiły 6,9% i byli to głównie dorośli (91%).

Szczegółowe dane dotyczące wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych w latach 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych w latach 2009-2011

Zakres	Dane w latach		
	2009	2010	2011
Liczba wydanych mieszkańcom Jeleniej Góry orzeczeń o niepełnosprawności ogółem	1946	1998	1953
Liczba wydanych mieszkańcom Jeleniej Góry orzeczeń o niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych, w tym:	133	154	136
- dzieci i młodzież	24	15	12
- dorośli	109	139	124

Jak wynika z danych zawartych w tabeli, osób z zaburzeniami psychicznymi przybywa. Znaczny przyrost odnotowano w 2010 r., gdzie liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wzrosła aż o 15% w stosunku do roku poprzedniego. Może to wynikać z faktu, że orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydawane są często na czas określony i rok 2010 mógł być rokiem, w którym wielu osobom upłynął okres ważności orzeczenia. Świadczyć może o tym zmniejszenie liczby wydanych orzeczeń w roku 2011. Istotną informacją jest stopniowy spadek liczby dzieci i młodzieży z orzeczeniem z tytułu zaburzeń psychicznych. Zauważyć należy, że dzieci są diagnozowane przez Publiczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną i ze względu na stopień upośledzenia określany jest sposób realizacji edukacji w szkołach i placówkach ogólnodostępnych, integracyjnych lub specjalnych.

Podkreślić należy, że do 16 roku życia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydawane są

wyłącznie na czas określony, natomiast osoby po 16 roku życia mogą otrzymywać orzeczenia na czas określony bądź na stałe.

II.2. Stan zdrowia psychicznego mieszkańców Jeleniej Góry

W roku 2011, według danych Dolnośląskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia we Wrocławiu, specjalistyczną opieką psychiatryczną w Mieście Jelenia Góra objętych było 8.269 osób, w tym 3.758 jeleniogórzan, którzy stanowili 45% osób z zaburzeniami psychicznymi. Tabela poniżej przedstawia liczbę mieszkańców Jeleniej Góry leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w latach 2009-2011 z podziałem na jednostki chorobowe.

Liczba mieszkańców Jeleniej Góry leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w latach 2009-2011 z podziałem na jednostki chorobowe według DOW NFZ we Wrocławiu

Lp.	Zakres	Dane w latach		
		2009	2010	2011
1.	Organiczne zaburzenia niepsychotyczne	28	25	25
2.	Organiczne zaburzenia niepsychotyczne spowodowane użytkowaniem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych	574	644	617
3.	Organiczne zaburzenia psychotyczne	234	175	192
4.	Organiczne zaburzenia psychotyczne spowodowane użytkowaniem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych	574	644	617
5.	Schizofrenia	371	344	375
6.	Inne zaburzenia urojeniowe	86	62	78
7.	Depresja	379	414	477
8.	Inne afektywne zaburzenia nastroju	42	39	25
9.	Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem	884	1 034	1 000
10.	Zespoły behawioralne	11	9	12
11.	Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	36	38	23
12.	Zaburzenia zachowania i emocji zaczynające się w okresie młodzieńczym	125	85	100
13.	Upośledzenia umysłowe	78	67	67
14.	Pozostałe zaburzenia	117	99	150
RAZEM		3 539	3 679	3 758

Jak wynika z powyższego zestawienia, liczba mieszkańców Jeleniej Góry objętych opieką psychiatryczną z roku na rok rośnie. Największą grupę osób stanowią pacjenci z zaburzeniami

nerwicowymi związanymi ze stresem. Stanowią oni około 26% ogółu osób z zaburzeniami psychicznymi. Pod tym względem nie odbiegamy od danych statystycznych w Polsce i na Dolnym Śląsku.

Drugą grupą schorzeń, na które choruje 16% jeleniogórczan, są organiczne zaburzenia psychotyczne i niepsychotyczne spowodowane używaniem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Niepokojącym zjawiskiem jest systematyczny wzrost liczby osób cierpiących z powodu depresji. W roku 2011 z powodu depresji leczyło się 477 osób, co stanowiło 13% ogółu objętych leczeniem.

Z danych przedstawionych powyżej wynika, że liczba osób leczonych z powodu upośledzenia umysłowego jest bardzo niska. W latach 2009-2011 było tych osób 212. Podkreślić jednak należy, że ogólna liczba osób z upośledzeniem umysłowym w Mieście Jelenia Góra jest znacznie wyższa. W latach 2009-2011 tylko w Zespole Szkół i Placówek Specjalnych w Jeleniej Górze przebywało łącznie 483 dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym będących mieszkańcami Miasta.

Różnica w ilości osób upośledzonych, a objętych leczeniem psychiatrycznym wynika m.in. z tego, że nie wszystkie osoby upośledzone wymagają takiego leczenia. Ponadto, jedna osoba może mieć rozpoznaną więcej niż jedną jednostkę chorobową oraz w ciągu roku mogła korzystać z kilku form leczenia.

Większość osób objętych opieką psychiatryczną korzysta ze świadczeń medycznych w poradniach zdrowia psychicznego. W roku 2010 w Polsce w poradniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych było ogółem 1.413.357 osób, na Dolnym Śląsku 103.117, co stanowiło 7,3 % Polaków objętych leczeniem psychiatrycznym, natomiast jeleniogórczanie stanowili 0,25 % wszystkich osób z zaburzeniami psychicznymi.

W roku 2011 było to 2.897 mieszkańców Jeleniej Góry, w tym 187 osób do lat 18. Jeleniogórczanie stanowili 55% wszystkich pacjentów zgłaszających się do poradni zdrowia psychicznego zlokalizowanych na terenie Miasta Jelenia Góra.

W Mieście Jelenia Góra działają trzy oddziały dzienne psychiatryczne dla dorosłych, które dysponują łącznie 51 miejscami oraz oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu dysponujący 7 miejscami. Z leczenia w oddziałach w roku 2011 skorzystało 198 mieszkańców Jeleniej Góry. Stanowili oni 74% wszystkich osób objętych leczeniem w ramach oddziałów. Pacjenci oddziałów dziennych stanowili jedynie 5% osób objętych opieką psychiatryczną, ale ich liczba każdego roku wzrasta o niemal 50%. W roku 2012

powstał oddział dzienny rehabilitacyjno-psychiatryczny dla dzieci i młodzieży z 12 miejscami.

W Jeleniej Górze leczenie stacjonarne jest prowadzone w SP ZOZ Szpital Specjalistyczny MSW na oddziale leczenia zaburzeń nerwicowych, który dysponuje 150 łózkami. W roku 2011 leczonych było 1.778 osób, z czego pacjenci z Jeleniej Góry stanowili jedynie 2,5%, tj. 46 osób. Tak mała liczba mieszkańców Miasta w ogólnej liczbie osób objętych leczeniem wynika z faktu, że z pomocy psychiatrycznej na oddziale korzystają głównie funkcjonariusze służb mundurowych z całej Polski.

W latach 2009-2011 nakłady finansowe ponoszone przez Dolnośląski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia we Wrocławiu na lecnictwo stacjonarne i ambulatoryjne systematycznie rosły o średnio 7,5% rocznie. W roku 2011 kwota przeznaczona na leczenie zaburzeń psychicznych wynosiła łącznie 9.485.191 zł.

II.3. Kadra zatrudniona w psychiatrycznej opiece zdrowotnej

W ramach kontraktów zawartych z Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia we Wrocławiu w psychiatrycznej opiece zdrowotnej w roku 2011 zatrudnione były 73 osoby.

Kadrę zatrudnioną w psychiatrycznej opiece zdrowotnej w latach 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Kadra zatrudniona w ramach kontraktów w wybranych zawodach istotnych dla psychiatrycznej opieki zdrowotnej według DOW NFZ we Wrocławiu

Lp.	Stanowiska	Dane w latach		
		2009	2010	2011
1.	psychiatrzy	14	13	14
2.	psychiatrzy dzieci i młodzieży	1	1	2
3.	psychologowie kliniczni	4	2	1
4.	pracownicy socjalni	1	1	2
5.	pielęgniarki	23	23	24
6.	terapeuci zajęciowi	2	4	3
7.	psychoterapeuci z certyfikatem	4	10	12
8.	certyfikowani specjaliści i instruktorzy terapii uzależnień	12	15	15
RAZEM		61	69	73

Jak wynika z powyższych danych, w latach 2009-2011 nie było większych rotacji w zatrudnionej kadrze. Jedynym zawodem, w którym odnotowano znaczący wzrost zatrudnienia stanowią psychoterapeuci z certyfikatem. Ich liczba, od 2009 roku, zwiększyła się trzykrotnie. Ponadto, liczba certyfikowanych instruktorów i specjalistów terapii uzależnień ulegnie w najbliższym czasie zwiększeniu, ponieważ kilka osób jest w trakcie procesu certyfikacji.

II.4. Warsztaty Terapii Zajęciowej

Formą rehabilitacji społecznej i zawodowej dla osób niepełnosprawnych są warsztaty terapii zajęciowej. Warsztaty stwarzają osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

W Jeleniej Górze funkcjonują dwa warsztaty terapii zajęciowej prowadzone przez:

- Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział Terenowy w Jeleniej Górze, Al. Jana Pawła II 7, 58-500 Jelenia Góra,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jeleniej Górze, ul. Waryńskiego 14, 58-500 Jelenia Góra.

W zajęciach warsztatów w roku 2011 wzięło udział 60 osób powyżej 18 roku życia, w tym 50 osób z zaburzeniami psychicznymi.

Nakłady finansowe poniesione na prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej w roku 2011 wyniosły 986.400 zł, w tym środki przeznaczone na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi 493.200 zł. Wysokość środków na ten cel w latach 2009-2011 systematycznie rosła.

II.5. Świadczenia pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W roku 2011 ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 3.630 mieszkańców Jeleniej Góry, w tym 306 osób z zaburzeniami psychicznymi. Osoby te stanowiły 8% świadczeniobiorców Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. W grupie osób z zaburzeniami psychicznymi dominowały osoby powyżej 18 roku życia samotnie zamieszkujące.

Nakłady finansowe poniesione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w roku 2011 wyniosły 2.884.318 zł, w tym na świadczenia pieniężne pomocy społecznej 1.007.365 zł oraz opłacenie pobytu w domach pomocy społecznej 1.868.632,72 zł dla 41 osób.

Tylko jedna osoba korzystała ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, natomiast 5 osób ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

II.6. Podmioty udzielające świadczeń medycznych w zakresie zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień w Jeleniej Górze

Na terenie Miasta Jelenia Góra funkcjonują cztery placówki zajmujące się leczeniem zaburzeń psychicznych i leczeniem uzależnień:

1. SP ZOZ Szpital Specjalistyczny MSW Jelenia Góra, ul. Cieplicka 69-71, 58-560 Jelenia Góra:
 - Oddział stacjonarny leczenia zaburzeń nerwicowych,
 - Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży,
 - Poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych,
 - Poradnia leczenia uzależnień,
 - Oddział dzienny psychiatryczny ogólny dla dorosłych,
 - Oddział dzienny rehabilitacyjno-psychiatryczny dla dorosłych,
 - Oddział dzienny rehabilitacyjno-psychiatryczny dla dzieci i młodzieży.
2. Wojewódzkie Centrum Szpitalne Kotliny Jeleniogórskiej, ul. Ogińskiego 6, 58-506 Jelenia Góra:
 - Poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych.
3. NZOZ „Przychodnia Zabobrze” Jacek Jędruszek, Paweł Adamczyk, Joanna Żelaśkiewicz, Magdalena Makiela-Wychota, Krzysztof Wychota Spółka cywilna, ul. Ogińskiego 1B, 58-506 Jelenia Góra:
 - Poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych,
 - Oddział dzienny psychiatryczny dla dorosłych.
4. NZOZ Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Monar” dla dzieci, młodzieży i dorosłych, ul. Wolności 70, 58-500 Jelenia Góra:
 - Poradnia leczenia uzależnień,
 - Poradnia terapii uzależnienia od substancji innych niż alkohol,
 - Oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu.

W roku 2009 funkcjonował na terenie Miasta Jelenia Góra hostel, z którego skorzystało 17 osób. Podmiotem prowadzącym był „Monar”. Obecnie w Mieście nie ma tego typu placówki.

II.7. Podmioty, których działania zapobiegają problemom psychicznym oraz wspierające osoby z doświadczeniem choroby psychicznej

W Jeleniej Górze działają stowarzyszenia i fundacje zajmujące się profilaktyką zdrowia psychicznego oraz działalnością na rzecz i w imieniu osób z zaburzeniami psychicznymi, jak i członków ich rodzin, takie jak:

1. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jeleniej Górze, ul. Waryńskiego 14, 58-500 Jelenia Góra.
2. Integracyjne Stowarzyszenie Artystyczne na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną "Pentatonika", ul. Na Skalkach 4/10 58-500 Jelenia Góra.
3. Jeleniogórskie Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci z Zespołem Downa, ul. Macieja Rataja 18/31, 58-560 Jelenia Góra.
4. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie i Ruchowo "Przyjaciele", ul. Osiedle Robotnicze 47A, 58-500 Jelenia Góra.
5. Karkonoskie Towarzystwo Psychoprofilaktyczne "Refugium", ul. Wolności 70, 58-500 Jelenia Góra.
6. Fundacja „Autika”, ul. Wojska Polskiego 77/4, 58-500 Jelenia Góra.
7. Centrum Pomocy Uzależnionym od Alkoholu "Boberek", ul. Stefana Okrzei 19of. 58-500 Jelenia Góra.
8. Azymut Zdrowie, ul. Macieja Rataja 10/3, 58-560 Jelenia Góra.
9. Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział Terenowy w Jeleniej Górze, Al. Jana Pawła II 7, 58-500 Jelenia Góra.
10. Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska – Dolnośląskie, ul. Kruszwicka 3, 58-500 Jelenia Góra.

Ponadto, osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz członkowie ich rodzin mogą również szukać pomocy i wsparcia w jednostkach organizacyjnych Miasta Jelenia Góra, takich jak:

1. Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. Wolności 259, 58-560 Jelenia Góra.
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Dział Profilaktyki Uzależnień, Al. Jana Pawła II 7, 58-500 Jelenia Góra.
3. Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Al. Jana Pawła II 7, 58-500 Jelenia Góra.

II.8. Pomoc psychologiczna realizowana w placówkach oświatowych

Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego są realizowane również w placówkach oświatowych, placówkach poradnictwa psychologicznego, placówkach specjalistycznych z uwzględnieniem wczesnego rozpoznania potrzeb dzieci z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego.

Etaty pedagogów w placówkach oświatowych

Lp.	Placówki	Liczba etatów pedagogów w roku szkolnym 2011/2012
1.	Przedszkola	1
2.	Szkoły	29,85
3.	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	10,25
Razem		41,10

Etaty psychologów w placówkach oświatowych

Lp.	Placówki	Liczba etatów psychologów w roku szkolnym 2011/2012
1.	Przedszkola	1
2.	Szkoły	1,50
3.	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	9,75
Razem		12,25

Liczba oddziałów integracyjnych w placówkach oświatowych

Lp.	Rodzaj placówki	Liczba oddziałów integracyjnych
1.	Przedszkole	6
2.	Szkoły podstawowe	12
3.	Gimnazja	3
Razem		21

III. Zalecane rozwiązania organizacyjne w psychiatrycznej opiece zdrowotnej według Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128) określone zostały wskaźniki dostępności w psychiatrycznej opiece zdrowotnej oraz docelowe wskaźniki zatrudnienia w wybranych zawodach istotnych dla psychiatrycznej opiece zdrowotnej, których osiągnięcie zaleca się do 2015 roku.

1. Centrum Zdrowia Psychicznego (CZP) dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Placówka	Minimalny wskaźnik lub liczba placówek	Uwagi	Stan obecny
CZP dla dorosłych	1 CZP/50-200 tys. mieszkańców; CZP powinno łącznie spełniać wskaźniki dostępności proponowane dla form organizacyjnych wchodzących w jego skład	w każdym powiecie, dużej gminie lub dzielnicy dużego miasta; stosownie do lokalnych potrzeb	0
CZP dla dzieci i młodzieży			0

Centrum Zdrowia Psychicznego, według założeń Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, ma zapewniać wszechstronną psychiatryczną opiekę zdrowotną (diagnostyka, leczenie i rehabilitacja oraz orzecznictwo i konsultacje dla podstawowej opieki zdrowotnej).

Centrum ma się składać co najmniej z zespołu ambulatoryjnego, zespołu środowiskowego, zespołu dziennego oraz zespołu szpitalnego.

CZP można utworzyć na bazie istniejących już placówek rozszerzając ich ofertę, np. SP ZOZ Szpital Specjalistyczny MSW w Jeleniej Górze, który posiada możliwości diagnostyczne i opiekę oddziałów dziennych. Ofertę należałoby rozszerzyć tylko o opiekę środowiskową poprzez zawarcie stosownej umowy z NFZ.

2. Placówki dla dorosłych z zaburzeniami psychicznymi

Placówka	Minimalny wskaźnik lub liczba placówek	Uwagi	Stan obecny
Poradnia	1 poradnia/50 tys. mieszkańców	czynna codziennie w każdym powiecie lub dzielnicy dużego miasta	3
Oddziały dzienne	3 miejsca/10 tys. mieszkańców	co najmniej 1 w mieście powyżej 70 tys. mieszkańców	3 oddziały /51 miejsc
Zespoły środowiskowe	1 zespół/50 tys. mieszkańców	1-3 wizyt tygodniowo	0
Oddziały psychiatryczne szpitalne	4 łóżka/10 tys. mieszkańców równomiernie jak najbliżej, w miastach/dzielnicach miast powyżej 80 tys. mieszkańców; optymalnie: w szpitalach ogólnych	maksymalnie 300 łóżek w szpitalu psychiatrycznym; przekształcenia w większych szpitalach	0
Hostel	0,2 miejsca/10 tys. mieszkańców		0
Oddziały opiekuńcze (ZPO, ZOL)	1-2 łóżka/10 tys. mieszkańców		0

3. Placówki dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi

Placówka	Minimalny wskaźnik lub liczba placówek	Uwagi	Stan obecny
Poradnia	1 poradnia/powiat lub kilka powiatów (150 tys. mieszkańców)	czynna codziennie	1
Oddziały dzienne	1 miejsce/10 tys. mieszkańców		1/12 miejsc
Oddziały szpitalne	0,4 łóżka/10 tys. mieszkańców	równomiernie	0

4. Placówki dla uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych

Placówka	Minimalny wskaźnik lub liczba placówek	Uwagi	Stan obecny
Poradnia leczenia uzależnień/poradnia terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia	co najmniej 1 przychodnia/1 powiat (około 50 tys. mieszkańców)	z uwzględnieniem wskaźnika epidemiologicznego; czynna codziennie	2 poradnie leczenia uzależnień
Dzienny oddział terapii uzależnienia od alkoholu	1 oddział (20 miejsc) w każdym większym mieście (powyżej 50 tys. mieszkańców)		1/7 miejsc
Oddziały/pododdziały leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych	0,2-0,3 łóżka/10 tys. mieszkańców		0
Oddziały/ośrodki terapii uzależnienia od alkoholu	1,2 łóżka/10 tys. mieszkańców		0

Zaznaczyć należy, że poradnie leczenia uzależnień, które działają w Jeleniej Górze prowadzone przez NZOZ Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Monar” i SP ZOZ Szpital Specjalistyczny MSW prowadzą szersze działania niż tylko terapię uzależnień od alkoholu i narkotyków. Dlatego też, poradni, która zajmuje się wyłącznie terapią uzależnienia od alkoholu nie ma.

5. Placówki dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych

Placówka	Minimalny wskaźnik lub liczba placówek	Uwagi	Stan obecny
Przychodnia/poradnia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych	co najmniej 3 przychodnie w województwie, w tym w miastach: 50-70 tys. mieszkańców - 1 przychodnia; 70-100 tys. mieszkańców - 2 przychodnie; powyżej 100 tys. mieszkańców - 3 przychodnie	z uwzględnieniem wskaźnika epidemiologicznego; czynna codziennie; w tym ośrodki interwencji kryzysowej	1
Oddziały/łóżka detoksykacyjne	0,1 łóżka/10 tys. mieszkańców		0
Oddziały/ośrodki terapeutyczne i rehabilitacyjne dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych	0,7 łóżka/10 tys. mieszkańców	w tym prowadzone przez organizacje pozarządowe; z uwzględnieniem zróżnicowania w poszczególnych województwach	0
Hostele dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych	0,2 miejsca/10 tys. mieszkańców		0
Program leczenia substytucyjnego	w każdym mieście, w którym jest co najmniej 30 użytkowników opiatów, kwalifikujących się do leczenia		0

Podkreślić należy, że Narodowy Fundusz Zdrowia nie kontraktuje świadczeń z zakresu psychiatrii tylko na obszar Miasta. NFZ kontraktowaniem obejmuje województwo, grupę powiatów lub powiat w zależności od produktu kontraktowego. W związku z tym, brak placówki ochrony zdrowia psychicznego na terenie Miasta Jelenia Góra, nie oznacza

braku możliwości dostępu do tego rodzaju placówki poza miastem.

6. Zalecane docelowe wskaźniki zatrudnienia w wybranych zawodach istotnych dla psychiatrycznej opieki zdrowotnej

Lp.	Stanowiska	Stan zatrudnienia w 2011 r.	Zalecane wskaźniki zatrudnienia dla 82.778 mieszkańców (stan na 31.12.2011 r.)
1.	psychiatrzy	14	8
2.	psychiatrzy dzieci i młodzieży	2	0,8
3.	psychologowie kliniczni	1	7,5
4.	pracownicy socjalni	2	8
5.	pielęgniarki	24	29
6.	terapeuci zajęciowi	3	6,5
7.	psychoterapeuci z certyfikatem	12	1,5
8.	certyfikowani specjaliści i instruktorzy terapii uzależnień	15	4
RAZEM		73	64,3

IV. WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO W JELENIEJ GÓRZE

1. Odpowiednia liczba poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych.
2. Odpowiednia liczba oddziałów dziennych, w tym miejsc zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla dorosłych.
3. Brak zespołu środowiskowego, który realizowałby 1-3 wizyt tygodniowo. Zaleca się powołanie takiego zespołu. Realizacja zadania możliwa od roku 2013, uzależniona jednak od umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia.
4. Odpowiednia liczba poradni leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych.
5. Odpowiednia liczba dziennych oddziałów terapii leczenia uzależnień, jednak niewystarczająca liczba miejsc. Zaleca się zwiększenie liczby miejsc w oddziale. Realizacja zadania możliwa od roku 2013, uzależniona jednak od umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia.
6. Zapewnione funkcjonowanie warsztatów terapii zajęciowej.

V. Cele programu

1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym:
 - a) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu,
 - b) zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
 - c) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - d) organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.
2. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym:
 - a) upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej,
 - b) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
 - c) aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.
 - d) skoordynowanie różnych form opieki i pomocy.

VI. Priorytety promocji zdrowia psychicznego

1. Rozwijanie i uczenie kompetencji psychologicznych i społecznych umożliwiających lepsze wykorzystywanie własnych możliwości, a także skuteczne radzenie sobie z wymaganiami życia, stresem, sytuacjami kryzysowymi oraz zagrożeniami patologią.
2. Kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, w tym zapobiegających paleniu tytoniu, nadużywaniu alkoholu i substancji psychoaktywnych.
3. Upowszechnianie wiedzy o wczesnych objawach depresji i możliwościach jej leczenia.
4. Działania edukacyjne przeciwdziałające stygmatyzacji, wykluczeniu i nierównemu traktowaniu osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin.
5. Rozwój środowiskowych form leczenia dzieci i młodzieży oraz dorosłych.

Osiągnięciu wytyczonych celów i priorytetów służyć będą niżej wymienione programy, które stanowią poszczególne załączniki do niniejszego Programu:

1. Program promocji zdrowia psychicznego – załącznik nr 1,
2. Program informacyjno – edukacyjny sprzyjający postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałający dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi – załącznik nr 2,
3. Program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym zwłaszcza form niezbędnych do tworzenia centrum zdrowia psychicznego – załącznik nr 3,
4. Program poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej – załącznik nr 4,
5. Program rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi – załącznik nr 5.

Opracowanie i realizacja w/w programów wynika z założeń Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

z up. PREZYDENTA MIASTA
JELENIEJ GÓRY
Miroslawa Dzika
Zastępca Prezydenta Miasta

Program promocji zdrowia psychicznego

Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego
Miasta Jelenia Góra na lata 2013–2015:

Lp.	Zadanie	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Realizacja programów profilaktycznych dla uczniów na różnych poziomach edukacyjnych w zakresie pomocy w rozwoju osobowości, a zwłaszcza rozwoju kompetencji społecznych i emocjonalnych (ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania depresjom i samobójstwom)	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
2	Prowadzenie zajęć edukacyjno - informacyjnych dla nauczycieli, rodziców, dzieci i młodzieży z zakresu promocji zdrowia psychicznego	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
3	Pomoc psychospołeczna - udzielanie indywidualnych konsultacji i porad dla uczniów, rodziców i nauczycieli	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
4	Diagnostyka i wczesne wspomaganie rozwoju dzieci z zaburzeniami psychicznymi	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
5	Organizacja spotkań grup AA, DDA	SP ZOZ Szpital Specjalistyczny MSW, NZOZ Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Monar”, Centrum Pomocy Uzależnionym od Alkoholu "Boberek", MOPS - Dział Profilaktyki	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra, NFZ, środki własne realizatorów
6	Realizacja programów dotyczących profilaktyki alkoholowej i narkotykowej	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły, organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra

Wskaźnik monitorujący – odsetek populacji biorącej udział w programie w danym roku kalendarzowym.

**Program informacyjno – edukacyjny sprzyjający postawom zrozumienia
i akceptacji oraz przeciwdziałający dyskryminacji
wobec osób z zaburzeniami psychicznymi**

Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego
Miasta Jelenia Góra na lata 2013–2015:

Lp.	Zadanie	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Prowadzenie zajęć adaptacyjno – integracyjnych w przedszkolach i szkołach	przedszkola, szkoły	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
2	Organizowanie w szkołach akcji edukacyjnej sprzyjającej postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałającej dyskryminacji wobec osób niepełnosprawnych	Jeleniogórskie Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych	Zadanie ciągłe	Organizacje zrzeszone w Jeleniogórskim Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych, osoby prywatne
3	Prowadzenie zajęć informacyjno-edukacyjnych w przedszkolach i szkołach dla dzieci, rodziców i nauczycieli	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły, przedszkola	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra

Wskaźnik monitorujący – odsetek populacji biorącej udział w programie w danym roku kalendarzowym.

**Program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie
do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej,
w tym zwłaszcza form niezbędnych do tworzenia centrum zdrowia
psychicznego**

Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego
Miasta Jelenia Góra na lata 2013–2015:

Lp.	Zadanie	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Zapewnienie dostępności do poradni zdrowia psychicznego i terapii uzależnień dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży	Pomioty działalności leczniczej	Zadanie ciągłe	NFZ w ramach posiadanych środków finansowych
2	Powołanie i działanie zespołu środowiskowego opieki zdrowia psychicznego	Pomioty działalności leczniczej	Lata 2013-2015	NFZ w ramach posiadanych środków finansowych
3	Zapewnienie funkcjonowania Warsztatów Terapii Zajęciowej	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jeleniej Górze, Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział Terenowy w Jeleniej Górze	Zadanie ciągłe	PFRON, Miasto Jelenia Góra, Powiat Jeleniogórski
4	Zapewnienie pomocy w sytuacjach kryzysowych osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz osobom zagrożonym przemocą fizyczną i psychiczną	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
5.	Utworzenie Centrum Zdrowia Publicznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Pomioty działalności leczniczej	Lata 2013-2015	NFZ w ramach posiadanych środków finansowych

Wskaźnik monitorujący – odsetek placówek biorących udział w programie w danym roku kalendarzowym.

Program poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej

Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Jelenia Góra na lata 2013–2015:

Lp.	Zadanie	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Udzielanie wsparcia poprzez: pomoc psychologiczną, prawną, pedagogiczną oraz pracę socjalną	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
2	Realizowanie świadczeń z zakresu pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
3	Ścisła współpraca z innymi instytucjami i jednostkami takimi jak: prokuratura, sąd, służba zdrowia w zakresie udzielania pomocy i wsparcia osobom pozbawionym opieki rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
4	Zapewnianie współpracy z grupami samopomocowymi	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra
5	Utworzenie środowiskowego domu samopomocy	Miasto Jelenia Góra	Lata 2013-2015	Wojewoda Dolnośląski, Miasto Jelenia Góra
6	Utworzenie mieszkań chronionych	Miasto Jelenia Góra, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pożytku publicznego	Lata 2013-2015	Miasto Jelenia Góra, organizacje pożytku publicznego
7	Podjęcie działań zmierzających do utworzenia domu pomocy społecznej dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną	Miasto Jelenia Góra, organizacje pożytku publicznego	Lata 2013-2015	Miasto Jelenia Góra, organizacje pożytku publicznego, źródła zewnętrzne
8	Udzielanie pomocy finansowej w ramach zadań realizowanych z zakresu rehabilitacji społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Zadanie ciągłe	Miasto Jelenia Góra, PFRON

Wskaźnik monitorujący – liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy i oparcia społecznego w danym roku kalendarzowym.

**Program rozwoju zróżnicowanych form wspieranego zatrudnienia
i przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób
z zaburzeniami psychicznymi**

Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego
Miasta Jelenia Góra na lata 2013–2015:

Lp.	Zadanie	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Źródła finansowania
1	Udzielanie indywidualnych i grupowych porad zawodowych	Powiatowy Urząd Pracy	Zadanie ciągłe	Powiatowy Urząd Pracy
2	Kierowanie na szkolenia i kursy umożliwiające zdobycie kwalifikacji zawodowych bądź ich podniesienie	Powiatowy Urząd Pracy	Zadanie ciągłe	Fundusz Pracy, PFRON
3	Kierowanie na szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy	Powiatowy Urząd Pracy	Zadanie ciągłe	Powiatowy Urząd Pracy
4	Przygotowanie i prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z zaburzeniami psychicznymi	Powiatowy Urząd Pracy	Zadanie ciągłe	Fundusz Pracy
5	Kierowanie do prac społecznie użytecznych	Powiatowy Urząd Pracy	Zadanie ciągłe	Fundusz Pracy
6	Organizowanie giełd pracy	Powiatowy Urząd Pracy	Zadanie cykliczne	Powiatowy Urząd Pracy
7	Udzielanie jednorazowych dotacji na podjęcie działalności gospodarczej	Powiatowy Urząd Pracy	Zadanie cykliczne	Fundusz Pracy, Środki EFS
8	Refundowanie podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy	Zadanie cykliczne	Fundusz Pracy, Środki EFS
9	Organizowanie „Dni Otwartych Drzwi” - przedstawianie skuteczności form rehabilitacji społecznej i zawodowej, doprowadzającej ludzi niepełnosprawnych intelektualnie do pracy zarobkowej i godnego życia w otwartym środowisku społeczności lokalnej	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jeleniej Górze	Zadanie cykliczne	Miasto Jelenia Góra, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
10	Poradnictwo edukacyjno-zawodowe	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Zadanie cykliczne	Miasto Jelenia Góra

Wskaźniki monitorujące:

- odsetek placówek, przedsiębiorstw i osób objętych programem,
- liczba osób objętych różnymi formami działalności w danym roku kalendarzowym,

- odsetek populacji, do której adresowana jest kampania szkoleniowo-informacyjna w danym roku kalendarzowym,
- liczba osób z zaburzeniami psychicznymi podejmujących zatrudnienie na skutek działań PUP w danym roku kalendarzowym.